

TÕSTAMAA TUULED

Tõstamaa
valla
ajaleht

Nr7 (8)

August 1996.a

20. oktoober – sinu valik

Selle aasta 20. oktoobril toimub väga oluline sündmus Eesti riikluse arengu ja kestvuse seisukohast - valitakse kõikjal üle Eesti uued kohalikud omavalitsused. Kui võrrelda kogu riiki püramiidiga, siis kohalikud omavalitsused moodustavad selle püramiidi alumise osa, millele toetub kogu ülejäänud ehitis. Seega on oluline mõista, et kogu Eesti riigi tugevus sõltub sellest, kui tugevad on kohalikud omavalitsused. Juba Vana - Hiina legistlikud mõttejad mõistsid, et totaalne riik saab oma kodanikke täiuslikult vallata ainult sel juhul, kui alamtelt on ära võetud iga-sugune omaalgatus. Nad väitsid, et säärase kodanikel kaob peagi võime iseseisvalt mõelda ja nad on riigi poolt täielikult manipuleeritavad. Nad ütlesid - kui rahvas on nõrk, siis riik on tugev (ja vastupidi). Selline riigi ja rahva vastandamine on omane just totaalsetele riikidele ja vastav kogemus on enamikel Eestimaa elanikel ka olemas. Sellises riigis seatakse seadus näiliselt üle kõige, kõik on allutatud riiri huvidele ja tahte ning üksikisiku tahe ei loe midagi, ta muutub nõ mutrikeseks suures masinavärgis (mutreid saab vahetada, kui vana enam ei sobi). Sellises riigis on kõik näiliselt lihtne. Sellise masinavärgi tipus troonib Suur juht või Isa (kuningas või ka president), kohapeal esin-dab teda ametnik, kes tavaliselt on kohale saabunud kusagilt kaugemalt ning väljendab ja täidab täielikult riigivõimu tahet. Saatus elada säärases riigis saab tavaliselt osaks rahvastele, kes on mingil põhjusel kaotanud huvi omaenda käekäigu vastu, mandunud üldisele mugavusele ehk kui inimene ei viitsi enam iseseisvalt mõelda, on ta väga rahul, kui kõik tema eest ära otsustatakse. Tavaliselt on säärases ühiskonnas enamus inimesi võrdsest vaesed - seegi põhjustab rahulolu. Naabrimees elab sama halvasti kui minagi.

Milleks selline pikk sissejuhatus? Aga sellepärast, et Eestis ringi liikudes või ka ajalehti lugedes (lugejate kirjad) kohtab väga sageli arvamust, et valimistel pole mingsugust mõtet - nagnunii keegi kusagil paneb kõik paika. See on üks esimesi märke sellest, et rahva tahe oma saatust määrata hakkab kaduma. Inimene tahab küll valida endale mingsugust müstilist presi-denti, kuid ei ole huvitatud kohalike omavalitsuste valimistest (ammugi tegevusest), väheseks kipub tahet jääma ka Riigikogu valimisteks. Säärase tendentsid on Eesti rahva edasikestmise

seisukohast vägagi ohtlikud. Tänapäeva Eesti poliitikas võib täheldada mitut poliitikut, kes mán-givad just nende meeoludega ja kelle eesmärk saab olla ainult võimu enese kätte haaramine, st. rahvalt võimu võtmine. Ja selles ei ole süüdi keegi muu kui rahvas ise, sest rahvas annab. Napoleon ütles peale enda keisriks kroonimist - keisrikroon vedeles tánaval, ma korjasin selle üles ja panin endale pähe - vihjates sellele, et ainult prantsuse rahvas ise sai talle selle krooni kinkida, loobudes ise seeläbi revolutsiooni ajal kättevõidetud vabadusest. Seega peaksid kõik inimesed endale selgeks tegema, et kohalike omavalitsuste valimised on Eesti riigis toimu-vatest valimistest kõige olulisemad. Ükski presi-dent ei saa lahendada kohapealseid probleeme, seda saavad demokraatlikus riigis ja ühiskonnas teha ainult need inimesed ise, keda see probleem puudutab. Kui kohalikud omavalitsused on tuge-vad ja suudavad tõestada oma teovõimelisust, siis riik delegerib nalle järjest rohkem õigusi ja ka kohustusi ning rahvas saab seeläbi järjest suurema võimaluse võtta oma riigiasjade aja-misest. Samuti sõltub kohaliku elaniku heaolu suuresti just vastava omavalitsuse tegevusest. Seega, **valides kohalikkke omavalitsusi, määrate te kõik oma käekäiku järgmiseks kolmeks aastaks ja teislalt suunate olulisel määral Eesti riigi käekäiku.** Selle teema lõpetuseks rõhutan veelkord - te valite oma tuleviku, valite just ise ja seega on see üks olulisemaid otsuseid, mida teil sel aastal teha tuleb.

Valimiste puhul tuleb silmas pidada, et valitakse vallavolikogusid, mitte vallavalitsusi. Kuid, kuna vallavalitsused moodustatakse volikogude poolt, siis valite te ikkagi kaudselt ka vallavalitsuse. See meenutab kaheastmelist valimissüsteemi, näiteks umbes säärasealt valitakse Ameerika Ühendriikide president (tõepoolest, ka seal ei vali rahvas presidenti otse). Ühesõnaga, teil on õigus nõuda oma saadikukandidaatidelt, et nad teadvustaksid teile selle isiku nime, keda nad näeksid tulevase vallavanemana. Paratamatult tekib küsimus, miks ei võiks vallavanemat valida otse ja milleks neid volikogusid üldse vaja on. Seda on peensustesse laskumata väga raske lihtsalt lahti seletada, kuid põhimõtteliselt on vastus sellele küsimusele küllaltki selge. Nimelt on demokraatlikus ühis-konnas üheks olulisemaks reegliks võimude lahususe printsiip - nimelt peavad ilmtingimata olema lahutatud kolm võimu - seadusandlik - ,

täidesaatev - ja kohtuvõim. seda ei ole välja mõeldud ei eile ega üleile, vaid juba 18.saj Prantsusmaal ühe kuulsa valgustustilosoofi - Montesquieu - poolt, kuid sarnaseid mõtteid on väljendatud juba tunduvalt varemgi. Midagi paremat pole suudetud siiani välja pakkuda ja tõenäoliselt ei pakutagi. See süsteem peab tagama, et iga indiviidi huvid oleks piisavalt esindatud, ehk teisisõnu peaks olema tagatud riiklike ja individuaalsete huvide tasakaal. Antud juhul on valikogude puhul tegemist seadus-andliku poole ehk rahvaesindustega, kelle esmane ja peamine ülesanne on jälgida oma haldusalas elavate inimeste heaolu üle, muu-hulgas kontrollida ka täidesaatva võimu, s.o vallavalitsuse tegevust. Selliseid omavalitsusi on Eestis valitud juba üle 150 aasta. Tõepoolest, aastatel 1816/1819 said Eestimaa ja Liivimaa (Tõstamaa seega 1819) koos pärisorjuse kaota-misega õiguse valida omavalitsusi. (Vahepeal, 1940-1991 mingeid reaalseid valimisi ei toimunud ja kedagi ei valitud). Siis moodustati ka vallad - tavaliselt moodustasid ühe valla ühe mõisa talupojad. Sellest ajast peale on siin öeldud, et iga vald toidab oma sandid ise. Muuseas, vallavanemaks võis olla ainult taluperemees, sest tolleaegse arusaama järgi ei tundnud ilma omandita inimesed valla asjade vastu piisavalt suurt huvi (neil ei ole midagi kaotada). Vallavalitsemine aga käis ka tol ajal üsnagi demokraatlikult. Siiski oli üks oluline vahe - naistele valimisõigust siis veel ei antud. Naised pääsesid Eestis valida alles koos Eesti vaba-riigiga 1919. aastal (Asutava Kogu valimised, Inglismaal näiteks alles 1926. aastal). Täie õigusega arvatakse, et ilma vallatöö kogemuse-ta poleks sündinud Eesti vabariiki ja just selle pärast valis Eesti rahvas 1918. aastal demokraatia tee.

Edasi tuleks peatuda sellel, miks on kasulik hääletada nimekirjade ja mitte üksikkandidaatide poolt. Isegi vanasõna ütleb, et kaks pead on ikka kaks pead. Üksikkandidaat on küll näiliselt sõltumatu, kuid tegelikult on tema tegevus küllaltki kammitsetud. Kui näiteks seitsmeliikmelises volikogus igaüks räägib ise keelt, siis selline volikogu iialgi tööle ei hakka. Järelikult on kaks teed: 7 meest-naist kempleb ja kõmistab igaüks omaette edasi, kõigil on oma õigus, tegelikkuses aga midagi ei muutu ja ei juhtu. Säärasel ühendusel ei lasegi seadus kuigi kaua tegutseda. Teine võimalus on see, et tuleb saavutada mingi kokkulepe, sellega on aga

Järg 2. lk.

Milliste valimistega on tegu?

Vallavolikogu on valla esinduskogu, mis valitakse valla hääleõiguslike elanike poolt kohaliku omavalitsuse valimise seaduse alusel kolmeks aastaks. 16. mail 1996. a võttis Riigikogu vastu "Kohaliku omavalitsuse valimise seaduse". 20. oktoobril asume seda seadust täitma.

Kellel on õigus valida?

I hääleõiguslik on Eesti kodanik, kes on valimiste päeval

1) vähemalt 18-aastane 2) elab püsivalt valla territooriumil 3) on kantud Eesti hääleõiguslike kodanike riiklikku registrisse sellel vallas.

II hääleõiguslik on samuti Eestis seaduslikult viibiv välismaalane, kes 1) on valimiste päeval vähemalt 18-aastane 2) on

20. oktoober - sinu valik

Algas 1. lk.

'sõltumatus' läinud. Demokraatlik ühiskond tähendabki kokkulepet ja selliste kokkulepete sõlmimine on paratamatu. Nimekirjade esitamine tähendab seda, et hulk olulist tööd on juba enne valimisi ära tehtud, põhilised kokkulepped sõlmitud ning rahval on vaid tarvis valida otsustada, millise nimekirja seisukohad ja maailmanägemus talle kõige rohkem sobib (just nimelt sobib ja mitte ei meeldi). Nimekirjade üks pivaline eelis on see, et on võimalik koondada erinevate eluvaldkondade esindajaid. Ühelgi üksikkandidaadil ei ole võimalik tegeleda ja saada ülevaadet kõigist valla olulistest küsimustest. Seega on tema ettevalmistus valla asjadega tegelemiseks oluliselt nõrgem. Muidugi peitub nimekirjades oht, et teatav seltskond võib rahvast lollitada vallas (riigis) võimu haarata ja siis rahvale selja keerata. Onneks on Eesti vallad piisavalt väikesed, et rahvas peaks sellised mehed ära tundma ja läbi nägema, samuti valitakse vallavolikogud küllalt lühikeseks ajaks ja siis ei pea selliseid tegelasi enam tagasi valima. Siit siis loogiline järeldus - ärgitage oma paremaid poegi kandideerima ja nimekirjadesse ühinema. Jätke endale meelde, et volikogud on teie jaoks ja mitte teie volikogude jaoks, mis tähendab, et nõudke oma saadikutelt nende tegevuse kohta aru, nad on kohustatud teid oma tegevusest informeerima.

Lõpetuseks mainin, et 20. oktoobri valimised on pisut seotud ka presidendi valimistega. seda juhul, kui juba teie poolt valitud Riigikogu ei ole töövoimeline ja ei saa ise presidendi valitud. Siis moodustatakse kohalike omavalitsuse esindajatest Valijate Kogu, kes siis ka presidendi valib. See aga ei ole 20. oktoobri valimistel sugugi kõige olulisem ja tähtsam vaid nende valimiste hoopis vähemtähtis külg.

Rainer Saks,

Pärnu Sütevaka

Humanitaargümnaasiumi õpetaja

valimiste aasta 1. jaanuariks vähemalt viis aastat püsivalt elanud valla territooriumil 3) on kantud Eesti hääleõiguslike välismaalaste riiklikku registrisse selles vallas.

* Hääleõiguslik ei ole isik, kes on kohtu poolt tunnistatud teovõimetuks. Hääletamisest ei võta osa isik, kes on kohtu poolt süüdi mõistetud ja kannab karistust kinnipidamiskohas.

Kellel on õigus kandideerida vallavolikogu liikmeks?

Vallavolikogu liikmeks võib kandideerida isik: 1) kes on vähemalt 18-aastane hääleõiguslik Eesti kodanik 2) kes hiljemalt valimiste aasta 1. juunil elab püsivalt valla territooriumil 3) kes on kantud Eesti hääleõiguslike kodanike riiklikku registrisse selles vallas 4) on andnud seaduses ettenähtud korras süüevande 5) valdab eesti keelt vastavalt keelseaduses sätestatud tasemele 6) kes ei kanna karistust tahtliku kuriteo eest.

Kuidas registreeritakse kandidaate?

Hääleõiguslike kodanike poolt moodustatavaid valimisliite registreeritakse kohalikes valimiskomisjonides alates 6. augustist kuni 20. augustini 1996. Hiljem valimisliite enam ei registreerita. Üsikkandidaate on võimalik esitada kuni 5. septembrini.

NB! Valimisliitu registreerides tuleb liidu poolt registreerida ka liidu ametlik asindaja, kelle kaudu hakkab valimiskomisjon suhtlema valimisliiduga. Samuti oleks hea edastada komisjonile kohe ka need isikud, kes jälgiks hääletustulemuste kindlakstegemist.

Valimisliit esitab registreerimiseks järgmised dokumendid:

- kandidaadi allkirjaga tõestatud vormikohane nõusolek tema registreerimiseks ja kandideerimiseks vastavas valimisringkonnas esitaja nimekirjas;

- nõusolekus märgitakse ära kinnitus, et kodanik on kantud hääleõiguslike kodanike registrisse ja on omandanud eesti keeles põhi-, kesk- või kõrghariduse;

- kandidaadi omakäeliselt kirjutatud, kuupäevaga varustatud ja allkirjaga tõendatud süüevanne (juhul kui süüevanne on antud varem, tuleb võtta sellelt asutuselt tõend, kellele see süüevanne anti);

- kandidaatide isikuandmed vastavalt Vabariigi Valimiskomisjoni poolt kehtestatud vormile.

NB! Juhul kui selgub, et kandidaat esab teadlikult valeandmeid, on see aluseks tema mandaadi tühistamiseks.

NB! Kandidaatide järjestust nimekirjas peale registreerimist enam muuta ei saa.

Milline on hääletamise kord?

20. okt algab hääletamine kell 9 hommikul ja lõpeb kell 8 õhtul. Hääletatakse jaoskonnakomisjoni poolt selleks määratud hääletamisruumis.

Eelhääletamine algab 10 päeva enne valimiste päeva ning kestab kuni valimiste päevani iga päev jaoskonnakomisjoni poolt selleks määratud hääletamisruumis valla valimiskomisjoni poolt määratud ajal.

Õigus hääletada eelhääletamisel on selles valimisjaoskonnas valijate nimekirja

kantud valijal, kes on eelhääletamise päeval vähemalt 18-aastane.

Kodus hääletamine korraldatakse valimiste päevale eelneval päeval ja valimiste päeval. Kodus hääletamine korraldatakse ainult valija sellekohase taotluse põhjal, mille ta võib esitada jaoskonnakomisjonile kirjalikult, telefoni teel või suuliselt teiste isikute kaudu. Jaoskonnakomisjon registreerib kõik taotlused.

Volitatud esindaja kaudu hääletamine algab 10 päeva enne valimiste päeva ja lõpeb valimiste päeva õhtul kell 8. Valijal, kes viibib trevisliku seisundi tõttu või mõnel muul mõjuval põhjusel eelhääletamise ajal ja valimiste päeval väljaspool oma püsiva elukoha järgse valla territooriumi, on õigus hääletada volitatud esindaja kaudu. Valija annab volitatud esindajale hääletamissedeli välja andmiseks Vabariigi Valimiskomisjoni kehtestatud vormi kohase omakäeliselt kirjutatud volikirja.

Kuidas toimub hääletamine?

1) Valija võib hääletada ainult oma püsiva elukoha järgses valimisjaoskonnas. 2) Iga valija hääletab isiklikult. Valijal, kellel ei ole võimalik hääletamissedelit ise täita, on õigus lasta hääletamissedelit täita mõnel teisel isikul, kuid mitte selles valimisringkonnas kandideerijal. 3) Jaoskonnakomisjoni liige annab valijale hääletamissedeli valijate nimekirja alusel kehtiva tema isikut tõendava dokumendi esitamisel. Hääletamissedeli saamise kohta annab valija allkirja valijate nimekirja. 4) Kui valija avastas hääletamissedelil vigu või rikkus hääletamissedeli, siis on tal sedeli jaoskonnakomisjonile tagastamisel õigus saada uus hääletamissedel. Kui valija oli rikutud hääletamissedelile märkinud juba oma otsustuse, kriipsutab ta selle enne sedeli tagastamist läbi nii, et otsustus ei ole loetav. 5) Valija täidab hääletamissedeli salajase hääletamise kabiinis, kirjutades hääletamissedelile selleks ettenähtud kohta vastavas valimisringkonnas kandideerijate hulgast ühe kandidaadi registreerimisnumbri. Seejärel murrab valija hääletamissedeli kokku ja esitab selle jaoskonnakomisjoni liikmele, kes paneb kokkumurtud hääletamissedeli välisküljele jaoskonnakomisjoni pitsati teise jäljendi. Seejärel laseb valija hääletamissedeli valimiskasti. 6) Valija laseb hääletamissedeli kasti ise. Valija puhul, kes füüsilise puude tõttu ei ole võimeline ise hääletamissedelit kasti laskma, võib seda teha mõni teine isik valija juuresolekul.

Lugupeetud valija!

Pea meeles, et volikogu saab niisugune, nagu sina seda tahad ja valid. Nüüd on valik ja vastutus sinu. Kui sina ei vali, valivad teised. Valivad võib-olla sellise volikogu, mida sina ei taha. Ära jää koju ja langeta oma otsus. Mõttetu on ja ärgnevad kolm aastat asjatult nuriseda, kui sa pole õige kandidaadi valimisel osalenud.

Endel Tõnisson,
vallavanem

Vihm tegi liiga

Looduskatastroofid ei käi ka Tõstamaa vallast mööda. 12. -13. juuli öösel ületas sademete hulk 100 mm.

Üleujutatud põldudel kogus veevool kokku heina ja ummistas teetruupe. Metsikud vihmajoad uuristasid kruusateesse vagusid ja kandsid pinnast maanteekraavidesse. Tekkisid kunstlikud järved põldudele, millede pindala ulatus kuni 10-15 hektarini. Mitmel juhul sattusid tekkinud järvede põhja talunike kartulipõllud, millel kultuur hävis. Vaatlus näitas, et 16. juuliks oli suurvesi paljudes kohtades alanenud, piisavalt oli aga ka veega kaetud põlde, kus alanemine polnud märkimisväärne (Tõhelas oli säilinud 10 -15 ha järv heinapõldudel). Suurema langusega pinnasel ilmsesid tõsisemad purustused - hävinud oli 4 sillatruupi - Männiku jõel, Võidu kraavil ja Teoste magistraalil. Eriti suures ulatuses on Männiku jõgi ära viinud tee pinnast (teetammi on ära kantud kohati kuni 2,5 m sügavuselt).

Purustuste likvideerimiseks näeme ette kruusa vedu Alu ja Potsepa karjääridest, hävinud sillatruupide truubitorude väljavahetamist, truubi-otste valamist, teeaukude täitmist ning erakorralisi töid teehöövlile. Kuna vallal pole vahendite piiratuse tõttu eelarves ette näha lõiku looduskatastroofide likvideerimiseks, esitati vastav taotlus EV Valitsusele ja EV Rahandusministeeriumile 143000 kr. eraldamiseks selleks otstarbeks.

Endel Tõnisson,
vallavanem

Heino Tamm,
volikogu esimees.

Tõstamaa Vallavolikogu otsus

12.juuli 1996.a. nr. 1

Kohalike omavalitsuste volikogude

valimistega seotud toimingutest.

1. Tõstamaa valla territooriumil on üks valimisringkond.
2. Tõstamaa valimisringkond on 13 mandaadiline.
3. Tõstamaa valla valimiskomisjonis on 5 liiget:
 - a) Ants Jaansoo - esimees
 - b) Karin Randmäe
 - c) Liivi Heamets
 - d) Heino Laanemets
 - e) Jaak Valgeväli

Asendusliikmed on: Meeli Sutt, Hilja Mändla ja Ruth Vene.

4. Tõstamaa Vallavalitsus moodustab valimisjaoskonnad Tõstamaal, Tõhelas ja Pootsis.

1993. aasta valimisplakati

Toetame talude taastamist, väiketootmise ja ettevõtluse arengut vallas.

Soovime, et Tõstamaa vald oleks hariduse -, kultuuri - ja spordilembene.

"Tõstamaa"

Valite "Vassa", valite prima lahenduse oma muredele.

"Vassa"

Rõhutame tasakaalukust. Meile ei meeldi kõlavad loosungid ega tühjad lubadused - tuleb teha tööd.

Et uut koolimaja niipea ei tule, peab vana saama korralikud sanitaarruumid: pesemisvõimalused, WCd.

"Tasakaalukad"

Erinevalt oponentidest, meie ei jaga katteta lubadusi.

Meie kohuseks on:

Uuesti tööle rakendada Tõstamaa kalatehas, pakkudes tööd vähemalt 30ele inimesele.

Seista selle eest, et sotsiaalabi fondi kasutamine oleks sihipärane.

Et õised Tõstamaa tänavad oleksid vaiksed.

Valides meid, valid töö, turvatunde ja tuleviku!

"Tulevik"

Raske õppustel - kerge lahingus

Kaitseliit - mis see on, kellele ja milleks?

Kohaliku Kaitseliidu tegemistest oli nõus infot jagama **nooremleitnant Riho Väli**.

Kaitseliit - Eesti Vabariigi rahva vabatahtlik relvastatud organisatsioon, mis taasloodi 1990. aastal ja kuhu võivad kuuluda EV kodanikud. Kuna KL on vabatahtlik organisatsioon, on tema kindlus Eesti kaitsel kaheldamatu. Pärnu sõjaväe ringkonda kuuluvad Pärnumaa, Saaremaa, Hiiumaa, Läänemaa, Sakala. Pärnumaa on omakorda jaotatud kolmeks piirkonnaks: Tõstamaa, Pärnu ja Saarde. Tõstamaa malevkond hõlmab Varblat, Paadremaad, Lõpet, Tõhelat ja Tõstamaad. Malevkonnas on 60 liiget, nende hulgas ka mõned naisterahvad. Kaitseliidu alla kuuluvad ka kodutütred ja noorkotkad - n.ö järelkasv. Noortega tegelb Tõstamaal **Ilona Heinvars** ja Varblas **Rene Kask**, kes R. Väli sõnutsi suhtub KLi ettevõtmistesse tõsiselt ja on ära teeninud suure töö. Noori valmistatakse

ette teenistuseks kaitseväes: sõjandusalased teadmised, distsipliin ja füüsiline vorm. Ajateenistuseks kaitseväes kõlbmatuks tunnustatute hulga järgi võib järeldada, et meie noormeeste tervis ei ole just kiita. Tõstamaa malevkonna kaitseliitlaste keskmine vanus kõigub 20-30 aasta vahel, aga on ka vanemaid, kes paraku KLi tegevusse tõsisemalt suhtuvad kui noored.

Oma oskusi ja vastupidavust on tõestatud juulikuus **Pärnumaa Kaitseliidu päeval** **Reius ja vabariiklikel võistlustel** **Paldiskis** augustis. Pärnumaa Kaitseliidu päeval osales 8 malevkonda. Tõstamaa oli väljas 21 kaitseliitlasega. Kedagi ei sunnitud tulema, aga osavõtjate arv (60st 21) näitab asjasse suhtumist. Üritus algas malevkondadel jalgsimatkaga. Iga malevkond startis eri paigast ja sihtpunktiks oli Reiu. Meie poiste lähe oli Pärnu lennuväljalt ja Reiu jõudmiseks läbiti 29 km. Järgmisel päeval toimusid mitmesugused võistlused. Maakonna kaitseliitlased katsusid jõudu

laskmises, kus Tõstamaa poiste tulemused just kiita ei olnud. Hästi läks aga murdmaajooksus, kus 10 noort meest said hinnalise 1. koha. Lugejale teadmiseks, et murdmaajooksus tuleb läbida teatud lõik, kandes kaasas padrunikaste ja tankitõrjemiine Kõieveos jääd Saarde malevkonna järel 2 kohale, granaadiviskes jääd 4. kohale. Lõppkokkuvõttes saavutati tubli 3. koht. Ka võistlustel näitasid oma asjalikkust ja vastupidavust vanema põlvkonna mehed **Evald Jõesuu** Tõhelast, kes võrdselt noortega tegi kaasa jalgsimatka ja **Uunar Kuk**, kelle õlule jäi kaitseliitlaste laagrikorraldus. Tõstamaa malevkonna naistest oli konkurentsituult parim **Signe Põldroos**.

Maakonna võistlustulemuste põhjal moodustati vabariiklikeks KL päevadeks Pärnu võistlusrühm, kuhu kuulusid Tõstamaa malevkonnast **Riho Väli** võistlusrühmaülemana, **Rene Kask** võistlusrühma vanemana. Esimesse jakku kuulusid **Ivo Heinvars**, **Algis Kiinvald**, **Ainar Rohelpuu**, **Alo Kotka** (malevkond koosneb kolmest jaost, igas jaos 8 meest). Vabariiklikel võistlustel osales 17 malevkonda. Arvastades seda, et iga aastaga läheb konkurents aina tugevamaks, esinesid mehed väga hästi. Viiel aastal, mil on osaletud vabariiklikel võistlustel, on alati jõutud esimese kolme hulka. Erinevatel aladel saavutatud tulemustega võib vägagi rahule jääda. Eriti tugev hüpe toimus isetegevuses - möödunud aasta 8. kohalt tänava esimesele kohale.

Pärnumaa kaitseliitlased võivad nüüd rõõmu tunda auhinnaks saadud 50st vormikomplektist.

Kaitseliidu Pärnumaa maleva instruktori Tõstamaa malevkonna pealiku nooremleitnant Riho Väliga vestles

Ene Lehtsalu

Kõik siin ilmas on

tasakaalus?

Hiljuti tegi vesi Tõstamaalegi liiga ja nüüd ta seda viga vist parandab. Vähemalt Nooruse tänava majade elanikud ei saa nüüd vee liigkülluse üle nuriseda. Seda tihti peale pole kohe üldse. Kurjad keeled räägivad, et mõned aiapidajad on liighoolsad kastmisega, kastvat oma aeda kohe päev läbi. Aga tehnika (pumbad) on meil ju selline, nagu ta on, ja paljudes maades on puhas vesi ammugi defitsiit. Hakka või jälle vihma paluma?

TÄHELEPANU!

18. augustil kell 10.00 - 20.00

TÕSTAMAA LAAT

Tõstamaa "Suveaias" laululaval

Esinevad:

Tabria küla kolme talu lapsed - kontserdiga (pereema **HELLE SOOPI** juhendamisel), külapillimehed **HENNO SEPA** juhendamisel, simmani pillimehed **EERI ja HERMAN PAUGUS**, sõnameister **TOIVO PULK** Sindi Klubist
Hobused, ponid, loterii, oksjon - midagi kõigile!

Müügiks kaupa igast mastist

Zule ja sa ei kahetse!

Ja liigub siiski

Kuigi PMÜ (Pärnu Majandusühistu) on sulgenud oma kauplused Pootsis, Selistes, Laol, Kastnas ja peagi (1. okt k. a) lõpetab oma tegevuse ka Tõstamaa alevikus asuv tööstuskaupade kauplus, ei jää elu seisma. Töökaid ja pealehakkajaid optimistlikke inimesi leidub Pootsis ja Selistes. Nii on AS Pootsel taas avanud kauplused Pootsis, Laol, Selistes.

AS Ergon (perek Mäe) on meie teenindamiseks avanud huvitava müügikoha. Looduslikult kaunis kohas tammede all asuv "Tõru" on meeldiva välimusega, kuid esmapilgul üsna tavapärane ehitus. Mõttled: "Noh, teadagi, karastusjoogid, napsud, maiustused..." Sisened ja üllatud. Valik on hoopiski mitmekesisem. Sooja sööki, kohvi, jäätist jms saab nautida istudes meeldivate lauakeste taga ja seejuures lasta silmal puhata väljapändud käsitöodel (mis on muidugi ka müügiks). Rõõmsad kaltsuvaibad, sokid, kindad jms on kõik oma firma tooted. Pererahval on plaane ja mõtteid edaspidisekski ja võib-olla leiab seal tööd ja rakendust nii mõnigi Tõstamaa valla töötaja jäänud (või lähitulevikus jääv) elanik.

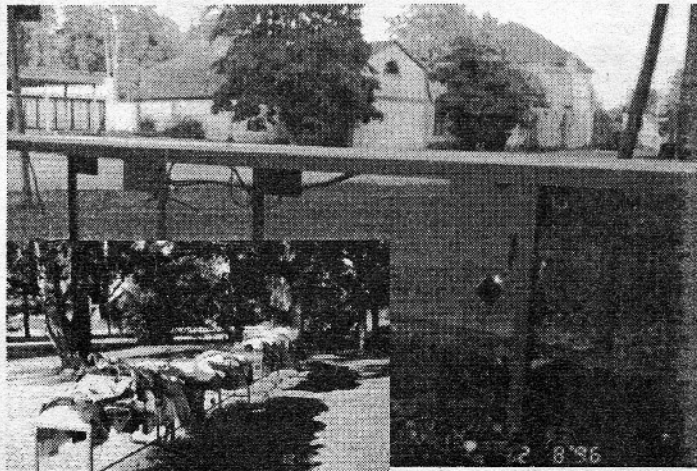

Pootsi ja Tõstamaa vahele jääb Seliste. Vahva koht - jälle kaks poodi. Üks kuulub AS Pootselile ja teine on Jaani äri e Jaani pood. Taas meeldivad üllatused: müügil ka tööstuskaup, hea puu- ja juurviljade valik ja, mis maainimesele eriti oluline - hinnad tunduvad odavamad kui teistes kohtades. Pererahvas asjalik ja rõõmus.

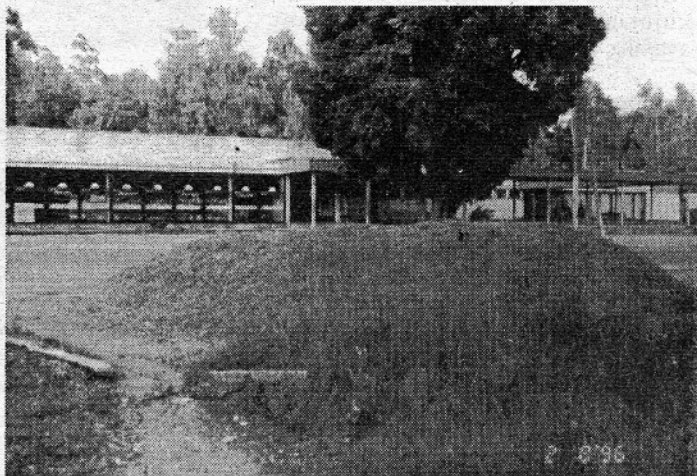
Rõõmu teeb eelmises lehes probleemseks kuulutatud Lucia & Luciano. Meeldivad uuendused, millele lootsime, ei lasknudki ennast väga kaua oodata. Asutus on avatud iga päev 11.00 - 19.00 ja 21.00 - 02.00. Seal saab sooja süüagi ja mis põhiline: uus kaader on teotahteline ja oma mainet tõsta püüdev. Jõudu ja vastupidavust neile!

Tõstamaale jõudnud kaubahuvilise pilku köidab kena maja, mille tulevik teadmata, kuna 1. okt. sulgevat ukse selles asuv tööstuskaupade kauplus. Ukse kohalt võime lugeda: ETKVL Pärnu TK kauplus. Nojah, siis on muidugi aeg kinni panna. Sellist asutust pole vist ammugi enam.

Aga turu tarbeks on Tõstamaal nüüd lauad paigas, ja lausa eeskujuliku tehnikaga varustatud - laua alt paistavad mingid juhtmed: küllap on signalisatsioongi peale pandud. Ehitustegevus pole kaugeltki lõppenud (või alanud?). Seda tõendab maikuust saadik kesk alevit kükitav kruusahunnik, mille vastas meie ainuke, aga see-eest asendamatu ja nüüdseks ETK A (eduka kaupluse) märki kandev toidupood ja pool tühja maja, mille kiivaks omanikuks ETKVL, oh vabandust PMÜ.

Olümpiatuli Pootsis

Juuli algul toimus hotell "Maria" ja rootsi firma "Jonsered" koostöös puuskulptuuride valmistamine ja näitus. Kunstnike seltskond oli rahvusvaheline. Kõige eksootilisem oli meie jaoks kreeklane Manos Gregoriades, kelle tõeliselt lõunamaine naeratus mõjus kosutavalt tänavuse Eestimaa vihmases ja jahedas suves. Olen ka varem puuskulptuure näinud, aga need on kokku pandud puitkonstruktsioonidest. Pootsi kogemus oli lihtsalt võrratu - võlus juba see impantsus (kõik tööd olid inimesest kõrgemad) ja muidugi puidu kui materjali pehmus ja soojus.

Üldise tähelepanu keskmes olid Kreeka kunstniku tööd: "Aleksander in Tallinn" ja "Olympic Flame". Viimati nimetatud töö kujutas olümpiatõrvikut, kus näituse avamiseke märgiks süüdati ka tuli.

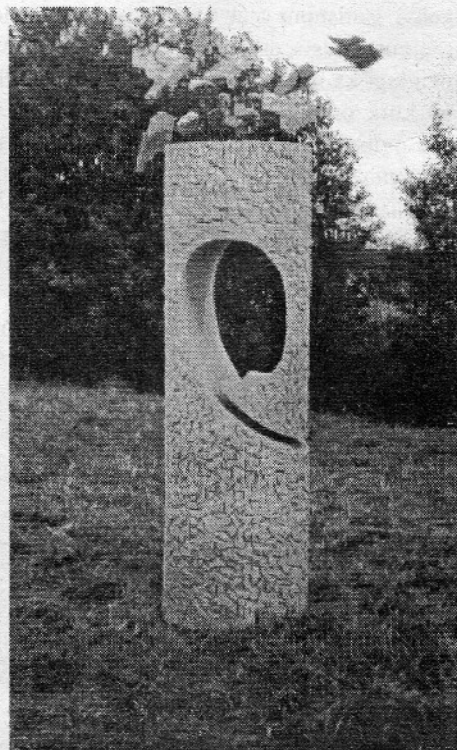
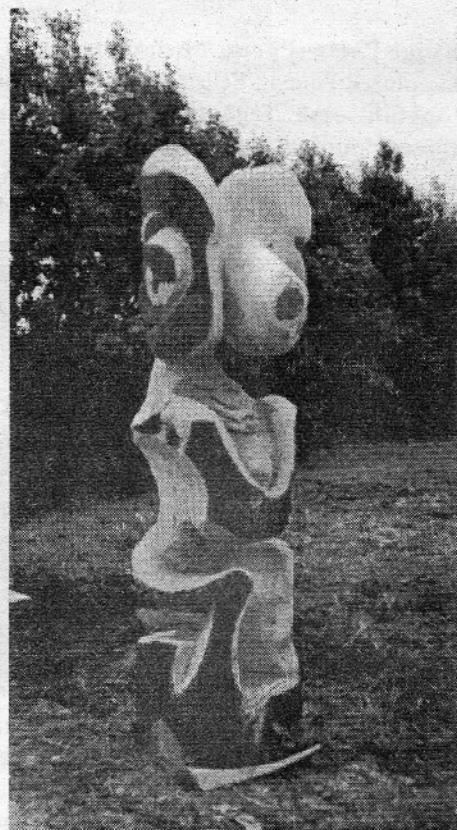
Samas toimus ponide võistlus, kus rahvas pidi otsustama, milline "team" (poni ja võistleja) jätab kõige parema mulje. Üks tore "team" on ka fotol.

Meeldiv üllatus oli näha selles tähtsas rahvusvahelises seltskonnas ka lausa oma valla meeste töid, mis olid täiesti võrreldaval tasemel teiste töödega. Nutikalt oli Viruna parun alias Mart Vachtel ära kasutanud männi koore ja puidu erinevaid värvitoone - tulemus tore "Pontu". Mõneti abstraktsema sisu, kuid väga peene viimistlusega paistis silma Toomas Miti "Feminissimo".

Lõpuks esines Tõstamaa Keskkooll toredalt humoorika kavaga. Ka juhuslikud möödasõitjad jäid nautima kirevais rahvariides pisikesi tantsijaid asfaldil ega pahandanud ajutise liikluspauzi pärast. Tagasiteel peatusime Pootsi koolis. Seal andis meie akordionikorufee Venda Tamman koos oma õpilastega mitmetunnilise kontserdi. Selle tõeliselt nauditava kontserdi kavas oli palu rahvamuusikast klassikani välja. Kokkuvõttes oli see üks tõeliselt kultuurne õhtupoolik, mida perifeerias esineb kahetsusväärselt harva.

Tänuolik osaleja
E. Liiv

Sangelaiul

Ants Linnutaja

On laulukangast kootud
küll mitmel mereteel,
kuid seni laulu loodud
pole Sangelaiust veel

Saar asub Liivi lahes
poolsada meetrit lai,
suurmadalike vahel üks hektar
suurust vaid

Saar - hunnik suuri kive,
linnulaulne taevaruum.
Sangevana hütt kui ime,
üksik metsik õunapuu.

Seal merevesi kare
peseb lautrikivil suud
ja majahoidjaks tares
on tihti hulkuv tuul.

Mere sülest päiksenuppu
hommikuti tõusmas näed,
õhtul jälle merre uppub,
siis kui otsa saanud päev.

Veereb laine laisalt saarde,-
hommikul siis meri klants.
Kui aga pöörab vesikaarde-,
siis läheb lahti tormitants.

Laht kui vägev pesumasin
rullib, loksutab ja keeb.
Saareke nii imekasin
pesupäeva kaasa teeb.

Kivid linnusitast puhtaks,
abajatest välja praht.
Saar veel korra üle uhta
maha loputada vaht.

Nüüd Sangevana tarel
on palgid pehkinud
ja kivikuplid saarel
linnud taas ära "ehtinud".

Ka Sangevana ammu
on saarelt lahkunud,
vaid merega veel rammu
katsub metsik õunapuu.

Kord elas saarel kalur
nii räägib rahvasuu,
ja saarel olnud hurtsik
ja metsik õunapuu.

Mõtteid Manilaiult

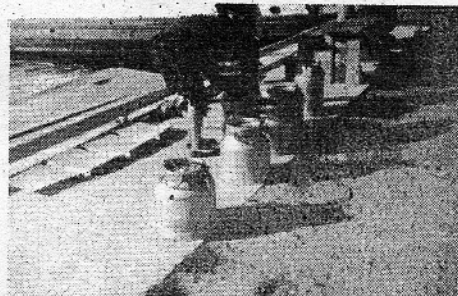
Vist iga tõstamaalane teab, et vallal on ka oma saar - Manilaid, kus elab umbes poolsada inimest. Munalaiu sadamast kiviga visata ja räägitakse, et sobiva veetaseme ja tee tundmise korral saavat ka jala sinna. Kust maalt keegi märjaks saab, oleneb inimese pikkusest. Aga kui paljud meist ei ole seal käinud?

Augustikuu algus tõi manijalastele rõõmu - sai valmis tee - päris tavaline kruusatee, mida mööda käiakse, jalg- ja mootorratastega sõidetakse. Mootorrattast suuremaid sõiduvahendeid saarel pole. Tee ehitas vallavalitsuse tellimusel AS Hüdromel.

Manija memmed
lasevad Munalaiu
sadamast piimaautot
oodates näppudel
nobedasti käia.

Manija rahva
sõiduriist oma
kodusaarele
tagasisõiduks.

Võõrtäht	Kingakreem	Moodne alkohoolne jook	Viies koosnev
Pinnamõõt	Jook	Maapinna tasapinnaline kujutus	Võitlusviis
Ujuja	Esinduskogu Poolas	Asesõna käändes	Lind
Niit	Tera	Tööriist villa töötlemiseks	Küpsetis
Soov, tahtmine	Suudlus	Kõige uuem	Teatud alaga tegeleja
End. kirjanik	Pilli ...	Toitu	Näitleja e.n.+nimi
Küla Tõstamaa vallas	Narr	Mantel vene k	Lava, lavamaa
Vana naine	Kleeplint	Kõõgivil käändes	Tööriist

Iga järgnev vastus koosneb eelmise vastuse tähtedest, millele lisandub veel üks täht. Vastused ülevalt alla. Ridade lõputähtedest moodustuv sõna on lahendiks.

Koostas Sinu Arli

Nuputajatele

Eelmises ristsõnas sisalduv soov oli "Ilusat suve". Fortuunaga sai kokku Milda Rand. Selle ristsõna lahendusele lisage kolm teie arvates selle suve kuumemat uudist, olgu need siis meilt või mujalt, tõsiseltvõetavad või lihtsalt humoorikad. Vastused ikka raamatu-kokku.

Tubli saavutus

8.-9. augustil olid Urumarja spordibaasis Pärnumaa ja Tartumaa omavalitsuste suvemängud.

Tõstamaa valla esindus saavutas Tartu maavalitsuse esimese koosseisu ja Nõo valla järel hinnalise kolmanda koha. Kokku osales suvemängudel 26 võistkonda.

Toimetused:

Lea Rannik,

Tõstamaa Raamatukogu
tel 96 184

Ene Lehtsalu

Tõstamaa Seltsimaja
tel 96 172

*Kõike kaunist ja
head
kas me mõte ei vaja?
Seal, kus päikest ei
ole,
on armastust vaja!*

*Õnnitleme
augusti-
kuu
sünnipäeva-
lapse!*

*Liidia Märksoo 96
Heinrich Rand 93
Kristjan Kasearu 91
Karl Heinluht 90
Veera Juhkam 89
Veera Pärna 87
Maria Liivrand 86
Sinaida Raavik 86
Adrian Raist 81
Lidia Pinn 79
Jüri Merimaa 75
Ilja Pajula 74
Estra Bart 74
Maima Riis 71
Voldemar Starkopf 71*

*Selma Karlep 70
Theodor Niit 65
Efeline Liiv 65*

Kujundus
AS Viiteleht
tel (248) 75 476
Trükkitud
AS Trükk